NHẬN XÉT BÀI THUỐC GIẢI ĐỘC GAN
Của Lương Y Hoàng Ngọc Ly - Văn Chấn Yên Bái

Gan đóng một vai trò quan trọng trong cơ thể con người. Gan thực hiện nhiều chức năng mà không bộ phận nào có thể thay thế được như: Chuyển hóa các chất, dự trữ glycogen, tổng hợp protein, huyết tương và thải độc tố cho cơ thể.

Bên cạnh đó, gan cũng là cơ quan chính tham gia quá trình sản xuất dịch mật, một dịch thể rất quan trọng trong quá trình tiêu hóa thức ăn, tiêu hóa mỡ. Vì vậy, gan được xem như nhà máy hóa chất của cơ thể, khi đảm nhiệm cũng như điều phối rất nhiều phản ứng hóa học, sinh học xảy ra bên trong cơ thể.

Gan đồng thời là cơ quan sống thực hiện nhiều chức năng mà không có một cơ quan nhân tạo nào có thể đảm nhận được. Vì vậy, có thể thấy việc chăm sóc, bảo vệ gan là điều vô cùng cần thiết đối với tất cả mọi người.

Vì đảm nhận nhiều chức năng kể trên nên gan cũng là cơ quan dễ bị tấn công và bị tổn thương nhất. Nhưng vì gan là cơ quan không tồn tại dây thần kinh cảm giác, nên nếu gan bị tổn thương, thường không xuất hiện triệu chứng hay cảm giác bất thường nào cả.

Các nguyên nhân gây tổn thương gan theo Y học:

- Do virus (siêu vi)

Mỗi loại virus lại gây ra một chứng bệnh viêm gan khác nhau:

+ Viêm gan A: do nhóm siêu vi (được gọi tắt là HAV) gây nên.

+ Viêm gan B: virus HBV là loại siêu vi gây bệnh phổ biến.

+ Viêm gan C: do sự xâm nhập của siêu vi HCV mà hình thành bệnh.

- Không do virus

+ Bệnh tự miễn: Hệ thống miễn dịch có thể nhầm lẫn và tấn công gan thay vì mầm bệnh, các loại virus và vi khuẩn.

+ Rượu: Nguyên nhân bệnh viêm gan có thể do nồng độ rượu được cơ thể hấp thụ và biến đổi thành chất độc hại, gây sưng và phá hủy tế bào gan.

+ Yếu tố gia tăng: Béo phì, ăn quá mặn, lạm dụng thuốc, hóa trị… không phải là nguyên nhân gây viêm gan trực tiếp nhưng lại tạo ra gánh nặng cho cơ quan này, nhất là khi lá gan đã bị nhiễm bệnh.

- Các nguyên nhân gây tổn thương gan theo YHCT:

Nguyên nhân gây bệnh phân thành 2 nhóm chính là ngoại cảm và nội thương. Nguyên nhân chủ yếu là ngoại cảm thấp nhiệt tà độc, ăn uống không điều độ và lao lực, cơ thể suy yếu, bệnh cơ biến hoá chủ yếu là thấp nhiệt dịch độc tích kết ở can tỳ, can đởm mất sơ thông, tỳ vị mất kiện vận, khí trệ huyết ứ, lạc mạch thất điều**.**

Thu hoạch cây Lá gan tại Đèo Lũng Lô - Thượng Bằng La - Văn Chấn

Bài thuốc giải độc gan của Lương y Hoàng Ngọc Ly được kết tinh từ những dược quý liệu thu hái tự nhiên được bào chế theo phương pháp gia truyền có tác dụng bảo vệ tế bào gan, làm giảm men gan, lợi đởm thoái hoàng điều trị các bệnh gan cấp và mãn. Công thức bài thuốc gồm có 10 vị trong đó có nhiều vị thuốc có trong Dược điển Việt Nam như:

- **Cây hồng rừng:** Lá hồng rừng được biết đến với công dụng: làm mát gan, hạ men gan, giải độc gan, tái tạo tế bào gan. ngăn ngừa xơ vữa động mạch, chữa trị mất ngủ, phát ban ngoài da và hỗ trợ điều trị bệnh ung thư thực quản … Lá hồng rừng phơi khô được sắc làm nước uống hàng ngày thay trà hay còn sử dụng để làm mứt. Nước hồng rừng có vị thơm, ngọt dịu làm mát gan.

** Thành phần hóa học:*

Theo nghiên cứu, cứ 100g hồng quả có: 0,7g protein; 0,16mg carotene; 19,1mg phôtpho; 10mg canxi, 0,2mg vitamin PP.

Trong lá hồng có chứa nhiều hoạt chất sinh học như: ursolic acid, oleanolic acid, phenol, tinh dầu, flavonoid, rustin, tannin, betulinic acid… và đặc biệt trong lá hồng có lượng vitamin C rất lớn; cứ 100g lá hồng tươi có 704mg vitamin C.

- Cây sòi:

** Thành phần hóa học*

Trong vỏ rễ và thân cây Sòi có chứa một tinh thể lớn hình trụ với công thức thô là Pholoraxetophenon 2 – 4 Dimetyl ete, có tác dụng khử trùng. Điều trị táo bón, phù thũng, giảm niệu Xơ gan, cổ trướng, viêm gan siêu vi trùng,

- Cây lá Gan:

Theo kinh nghiệm của đồng bào vùng núi cao Tây Bắc cây lá gan có nhiều công dụng rất quý, đặc biệt là cho lá gan. Sau đây là một số công dụng chính của vị thuốc này: Giải độc gan, hạ men gan (Giải độc bia rượu), Hỗ trợ điều trị xơ gan, viêm gan B, gan nhiễm mỡ, Phòng các bệnh về gan,Lá tác dụng điều trị mụn nhọt, dôm sẩy

- Cây răng cưa: (Diệp hạ châu)

Diệp hạ châu có các thành phần flavonoid, alcaloid: Phyllanthin phyllantin, phyllantidin và các hợp chất hypophyllanthin, niranthin, phylteralin, nitetralin, lignan; flavonoid: rutin, quercetin, isoquercetin, quercitrin, isoquercitrin; alcaloid: isobubialin, epibubialin, elagitanin; a xít ascorbic… Dịch chiết của diệp hạ châu có tác dụng ức chế mạnh vi rút viêm gan B (HBV), thông qua cơ chế ức chế enzym ADNp (ADNpolymerase) của HBV , làm giảm HbsAg và Anti – HBs, tác dụng hạ đường huyết, ức chế tụ cầu khuẩn và trực khuẩn thương hàn, lỵ, đại tràng.

** Công dụng của diệp hạ châu.*

Trên lâm sàng, diệp hạ châu có tác dụng ức chế mạnh HBV – DNA (vi rút viêm gan B trên hệ mã di truyền) và làm cho vi rút bị đào thải, không bám vào được DNA của người. Khi viêm gan HBV , các tế bào gan sẽ bị tổn thương, làm tăng các chỉ số của enzyme Transaminase: ALT, AST trong máu, có khi tăng với con số hàng trăm, làm cho các hoạt động của gan bị trì trệ, kèm theo các triệu chứng cơ thể mệt mỏi, kém ăn, buồn nôn.

Cây mộc tặc: Tiết cốt thảo, Mộc tặc thảo , Bút đầu thái, Cỏ tháp bút.

** Thành phần hóa học của Mộc tặc*

Trong Mộc tặc có các Acid Silixic, chất béo, phytosterol, acid equisetic, chất saponin gọi là equisetonin, các chất ancaloit equisetin và nicotin, ngoài ra còn có equisetrin (glucozit) và Isoquevitnin.

Theo Y học cổ truyền Mộc tặc vị ngọt, hơi đắng, tính bình; vào 3 kinh: phế, can, đởm; có tác dụng sơ tán phong nhiệt, minh mục, thối ế, chỉ huyết;

Hiện nay có rất nhiều bệnh nhân đã và đang tin tưởng sử dụng bài thuốc và thu được những kết quả rất khả quan.. Không chỉ có nhiều người bệnh tin tưởng sử dụng mà trong giới chuyên môn cũng ghi nhận, đánh giá rất cao về công thức tạo nên bài thuốc giải độc gan này./.

Bs Đặng Chinh Phương

Hội Đông Y Yên Bái